

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การดำรงความเป็นชุมชนปกากะญอท่ามกลาง
การเปลี่ยนแปลงในด้านทรัพยากร เศรษฐกิจและ
ความสัมพันธ์ทางสังคม

ผู้เขียน นายสุวิธาน พัฒนาไพรวลัย

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คุสิต ดวงสา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำรงความเป็นชุมชนปกากะญอท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านทรัพยากร เศรษฐกิจและความสัมพันธ์ในชุมชน และวิเคราะห์เงื่อนไข ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการดำรงความเป็นชุมชนปกากะญอ การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการสนทนากลุ่ม การสังเกต การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน และการใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แยกแยะ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบคิดที่กำหนดเอาไว้ และนำเสนอโดยการบรรยาย ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการดำรงความเป็นชุมชนปกากะญอท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในด้าน
 - 1.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนมีโลกทัศน์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ที่เน้นความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของคน ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติที่สมดุลกัน มีกลไกฐานทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชน อำนาจอรัฐ และใช้ความเชื่อ พิธีกรรมตามประเพณี กฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการจัดการตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ โดยการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์เป็น 3 ส่วนคือ ที่อยู่อาศัย ที่ทำกินและป่าขุนน้ำ มีการใช้และรักษาทรัพยากรป่า ดิน น้ำ ที่สัมพันธ์กันทุกพื้นที่ไม่มีการแยกส่วนออกจากกัน

1.2 เศรษฐกิจ ชุมชนมีวิถีคิดที่มองว่าอาหารมีความยั่งยืนกว่าเงิน

ให้ความสำคัญกับการผลิตเพื่อการบริโภคได้เป็นหลัก มีความยั่งยืนในการบริโภคและมีการแลกเปลี่ยนเมื่อมีความจำเป็น ยึดถือคุณธรรมจริยธรรมในการผลิตและการบริโภค โดยมีทรัพยากรธรรมชาติและกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ในชุมชนเป็นฐานและกลไกในการผลิต รวมถึงการใช้ความเชื่อเดิม พิธีกรรม องค์ความรู้เดิมและความรู้ใหม่ผสมผสานเป็นเครื่องมือในการจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจของชุมชน

1.3 ความสัมพันธ์ทางสังคม ชุมชนให้ความสำคัญกับความสามัคคี ความรักที่เกะเกี่ยวกันเป็นปึกแผ่นในชุมชน โดยมีกลไกในชุมชน ประกอบด้วย ครอบครัว เครือญาติ กลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ผู้นำชุมชนและภายนอกได้แก่ อำนาจอรัฐ มาใช้ร่วมความเชื่อเดิมผสมผสานความเชื่อใหม่ผ่านพิธีกรรมต่างๆ ตามจารีตประเพณีและวิถีของชุมชนในการจัดการตนเองด้านความสัมพันธ์ทางสังคมให้มีพลังที่ยั่งยืน โดยมีวิธีการที่หลากหลายทั้งที่เป็นลักษณะการร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ชุมชนยังมีการสงวนท่าทีกับองค์กรภายนอกที่ยังไม่มั่นใจหรือไม่คุ้นเคย โดยการปฏิเสธแบบซ่อนเร้นต่อหน่วยงานภายนอกที่ชุมชนมีอาจปฏิเสธความสัมพันธ์ได้ การสร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายภายนอกก็เพื่อเป็นแนวร่วมเสริมกำลังในการตอบโต้กับกับหน่วยงานภายนอก ที่นำผลเสียกระทบต่อการดำรงอยู่ของชุมชนอย่างรุนแรง และการต่อรองกับองค์กรจากภายนอกที่เข้ามา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของชุมชน

2. เงื่อนไขปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงความเป็นชุมชนปกากะญอ

2.1 เงื่อนไขที่สำคัญและจำเป็นในการดำรงความเป็นชุมชนปกากะญอ

ได้แก่ สายสัมพันธ์ของเครือข่ายทางเครือญาติในชุมชน ความเพียงพอของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนและการผสมผสานทางวัฒนธรรมหรือการผสมผสานทางความรู้

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงความเป็นชุมชนปกากะญอท่ามกลาง

การเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การมีประวัติศาสตร์ชุมชนร่วมกันที่ยาวนาน รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ในวิถีการผลิต ผู้นำชุมชน การสรรหาผู้นำและการหนุนเสริมจากภายนอก

Thesis Title	Identity Preservation of the <i>Pga K'nyau</i> Community in the Midst of Changes in Resources, Economy and Social Relations
Author	Mr. Suwichan Phattanaphraiwan
Degree	Master of Education (Nonformal Education)
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Dusit Duangsa

ABSTRACT

The objectives of this qualitative thesis were to study the existence process of the *Pga K'nyau* community in the midst changes in resources, economy and social relations, and to analyze factors and conditions affecting such existence of the *Pga K'nyau* community. Data were collected by the use of participatory rural appraisal technique, in-depth-interviews, observations and community activity participation. The collected data were examined, then, identified according to the issues, grouped for further analyses and descriptively presented.

The research results were as follows.

1. The existence process of the *Pga K'nyau* community in the midst changes in the following aspects.

Natural resources. The community had their visions in natural resource management emphasizing on the relationships between human, nature and super natural matters with equilibrium. There were natural resource-based mechanism of such management such as the community leaders, state authority, beliefs, traditional and ritual beliefs and law. Three divided utility areas could be identified as residential, cultivation and forest and mountainous areas. They were used and conserved without separation.

Economic aspect. The community visualized that food was more sustainable than money as well as gave more importance to production than consumption. They emphasized on exchanges when necessary with ethics and good morale in production and consumption, based on their natural resources, group activities, traditional and ritual beliefs, integrated modern and old bodies of knowledge as the production base and mechanism. Those matters were applied as the community self-management mechanism.

Social relations. The community gave high importance to their unification and affection mutually related among the community members. There were internal factors within the community such as families, kinship, various activity groups and leaders. The external factors consisted of the state authority, used in connection with the community's traditional belief through various ritual ceremonies and folkways for sustainable social and self-management. There were various methods of mutual exchanges. Moreover, the community still preserved their manner to deal with any outside organizations by refusing with hidden agenda inevitably. Building network relations with the outside organizations, that might bring about problems to the community, was another measure to strengthen any reacting manner against them. Negotiations made with those outside organizations were for the community benefits.

2. Conditions and factors affecting the *Pga K'nyau* community.

The significant conditions necessary for the community existence consisted of the networking relations and kinship of the community, natural resource sufficiency within the community, and integration of culture and knowledge.

Factors affecting the community existence in the midst of the changes consisted of the long community history, patterns of knowledge transfer in production, leadership and external reinforcement.